

IZVEŠTAJ O PRAĆENJU

TRANSPARENTNOST,
UČEŠĆE I INSTITUCIONALNA
ODGOVORNOST U JUŽNOJ
MITROVICI, SEVERNOJ
MITROVICI, VUČITRNU I
ZVEČANU

FEBRUAR 2026

SRB

IZVEŠTAJ O PRAĆENJU

**TRANSPARENTNOST, UČEŠĆE I INSTITUCIONALNA ODGOVORNOST U
JUŽNOJ MITROVICI, SEVERNOJ MITROVICI, VUČITRNU I ZVEČANU**

FEBRUAR 2026

COPYRIGHT © 2026. Reconciliation Empowering Communities (REC).

Autorska prava © 2026. Reconciliation Empowering Communities (REC) zadržava sva prava i nijedan deo ove publikacije ne sme se reprodukovati ili prenositi u bilo kom obliku, mehaničkom ili elektronskom, uključujući fotokopiranje ili bilo koji drugi sistem za čuvanje i preuzimanje materijala, bez pismene dozvole izdavača. Publikacija se može reprodukovati ili prenositi samo ako se koristi za nekomercijalne svrhe. Kad god i ko god koristi različite citate ili materijale ove publikacije, dužan je da jasno navede izvor iz kojeg je dobio te citate ili korišćene materijale.

Autor:

Reconciliation Empowering Communities (REC)

Za bilo kakvu ocenu, primedbu, kritiku ili sugestiju, kontaktirajte nas putem opcija navedenih u nastavku:

Adresa: Ul: Nexhip Dragaj Br. 70,
40 000 Mitrovicë/a, Kosovë/o.
Tel.: +383 (0) 49 300 663
E-mail: rec.kosova@gmail.com
Web: www.rec-kosova.org

Ovaj izveštaj je objavio Reconciliation Empowering Communities (REC) u okviru projekta „Razgovori o transparentnosti“, koji finansira Kosovski demokratski institut - kao deo sufinansiranja između projekata „Mladi i civilno društvo za integritet“, koji finansira Švedska (Sida), i „Integrity Watch na Zapadnom Balkanu i u Turskoj“, koji finansira Evropska unija (EU). Sadržaj ovog izveštaja je isključiva odgovornost REC-a i ne odražava nužno stavove KDI-a kao dobavljača podgrantova, niti donatora - Švedske i EU.

Sadržaj

1.	KONTEKST POLITIKE.....	3
2.	OBIM I METODOLOGIJA PRAĆENJA.....	4
3.	KLJUČNI NALAZI I UPOREDNA PROCENA.....	5
3.1	JUŽNA MITROVICA.....	5
3.2	SEVERNA MITROVICA.....	7
3.3	VUČITRN.....	9
3.4	ZVEĆAN.....	11
4.	POREDNA PROCENA.....	13
5.	ZAKLJUČAK I PREPORUKE.....	16
6.	BIBLIOGRAFIJA / REFERENCE.....	18

1. Kontekst politike

Opštine na Kosovu su glavne jedinice lokalne samouprave i zakonski su obavezne da obezbede transparentnost, odgovornost i značajno učešće javnosti u lokalnom donošenju odluka. Ove obaveze se odnose na formulisanje politika, planiranje budžeta i raspodelu javnih sredstava, uključujući opštinske pozive za predloge za organizacije civilnog društva (OCD). Pravni okvir je zasnovan na Ustavu Republike Kosova i operacionalizovan je kroz Zakon o lokalnoj samoupravi, Zakon o pristupu zvaničnim dokumentima i propise koji regulišu javno finansiranje nevladinih organizacija.

Zakon o lokalnoj samoupravi definiše uloge opštinskih skupština i gradonačelnika i uspostavlja mehanizme učešća kao što su javne konsultacije, javne rasprave i pravo građana i organizovanog civilnog društva da podnose predloge i peticije. Javne rasprave su stoga obavezni element opštinske uprave. Tokom budžetskog ciklusa, opštine su dužne da podnesu nacрте budžeta i srednjoročne budžetske okvire (SBO) i da pruže mogućnosti za doprinos građana i OCD pre usvajanja.

Šeme grantova za opštinske OCD predstavljaju dalje proširenje zasnovanog na učešću upravljanja u odlukama o javnoj potrošnji. Putem javnih poziva za predloge, opštine pozivaju OCD da podnesu predloge projekata koji se bave lokalnim potrebama. Obaveze transparentnosti primenjuju se tokom celog ciklusa dodele grantova, uključujući objavljivanje poziva, evaluaciju predloga, objavljivanje odluka o dodeli i komunikaciju o ugovaranju i sprovođenju.

Ove zahteve pojačava Zakon o pristupu zvaničnim dokumentima, koji obavezuje opštine da objavljuju ili obezbede pristup informacijama u vezi sa javnim raspravama, budžetskim dokumentima, pozivima za grantove OCD i odlukama o finansiranju. Iako su javne konsultacije i šeme grantova OCD standardne karakteristike lokalne uprave, njihova efikasnost u jačanju odgovornosti zavisi od doslednosti dokumentacije, povratnih informacija i praćenja u svim opštinama.

2. Obim i metodologija praćenja

Ova procena se zasniva na strukturiranom dokumentarnom pregledu opštinskih praksi tokom budžetskog ciklusa za 2025. godinu, procesa angažovanja javnosti i postupaka dodele opštinskih grantova. Analiza se fokusira na javno dokumentovane dokaze o poštovanju zakonskih obaveza u vezi sa javnim raspravama o budžetu, obaveznim sastancima gradonačelnika i javnosti, pristupačnošću jezika i opštinskim pozivima za podnošenje predloga za organizacije civilnog društva (OCD).

Pregled obuhvata period od januara do decembra 2025. godine, uključujući konsultacije i odluke vezane za pripremu i usvajanje opštinskih budžeta, srednjoročnih budžetskih okvira (SBO) i šema grantova za OCD. Procena je sprovedena u četiri opštine: Južna Mitrovica, Severna Mitrovica, Vučitrn i Zvečan.

Za svaku opštinu, ispitane su tri osnovne oblasti angažovanja javnosti i odgovornosti:

- javne rasprave o budžetu u vezi sa godišnjim budžetom i srednjoročnim budžetskim okvirom;
- obavezni sastanci gradonačelnika i javnosti, sa zakonskim minimumom od dva sastanka godišnje; i
- opštinski pozivi za podnošenje predloga za grantove OCD, uključujući faze objavljivanja, evaluacije i dodele.

Analiza se oslanja isključivo na javno dostupne i prative opštinske informacije, uključujući zvanične opštinske veb stranice, objavljena saopštenja i kalendare, dokumenta o nacrtima budžeta i srednjoročnom budžetskom okviru, zapisnike ili rezimee saslušanja i sastanaka, javne pozive organizacija građana, odluke o dodeli sredstava i druge formalne komunikacije. Razmatrana je samo dokumentacija koja se mogla javno verifikovati.

Za javne rasprave o budžetu i sastanke gradonačelnika i javnosti, pregled je procenio javna saopštenja, dostupnost nacrt dokumenata, potvrdu sastanaka i dokaze o praćenju ili interakciji sa građanima. Za šeme grantova organizacija grantova, procena je ispitala jasnoću kriterijuma podobnosti i evaluacije, objavljivanje lista korisnika i ocena, komunikaciju mehanizama žalbe i dostupnost informacija o fazama ugovaranja ili implementacije.

Jezička pristupačnost je pregledana u svim oblastima, sa pažnjom na dvojezično objavljivanje u opštinama sa mešovitim stanovništvom. Tamo gde dokumentacija nije mogla biti identifikovana na zvaničnim opštinskim platformama, to je eksplicitno navedeno u nalazima. Procena odražava dokumentovanu institucionalnu praksu i transparentnost i ne procenjuje interne procedure koje nisu javno dostupne. Iako odsustvo dokumentacije ne ukazuje nužno na odsustvo aktivnosti, ono direktno utiče na transparentnost, praćenje i javnu odgovornost.

3. Ključni nalazi i uporedna procena

3.1 Južna Mitrovica

Južna Mitrovica pokazuje bolju dokumentaciju i proceduralnu transparentnost od većine pregledanih opština, posebno u vezi sa javnim raspravama o budžetu i objavljivanjem poziva za predloge za grantove OCD. Javna saopštenja, nacrti dokumentacije i preliminarne odluke su generalno dostupni, što ukazuje na strukturiran pristup konsultacijama i dodeli grantova.

Primarni identifikovani nedostaci odnose se na institucionalno praćenje, posebno na odsustvo pisanih odgovora na predloge građana i OCD, nepotpunu javnu praćenje obavezni sastanaka gradonačelnika i javnosti i ograničenu fazu vidljivosti ugovaranja i implementacije dodeljenih grantova OCD. Ovi nedostaci utiču na odgovornost i percipiranu efikasnost mehanizama učešća i finansiranja, a ne na samo postojanje instrumenata za konsultacije i grantove.

Javne rasprave o budžetu

Južna Mitrovica pokazuje relativno visok nivo proceduralne usklađenosti sa zakonskim zahtevima za javne konsultacije tokom budžetskog ciklusa za 2025. godinu. Zvanična opštinska dokumentacija potvrđuje da su javne rasprave o budžetu bile javno najavljene unapred, sprovedene prema definisanom rasporedu i praćene objavljivanjem materijala o nacrtu budžeta.¹

Opština je objavila zvanični raspored za budžetske rasprave u vezi sa pripremom Srednjoročnog budžetskog okvira (2026–2028), navodeći datume, lokacije i ciljne grupe zainteresovanih strana. Javne rasprave su održane u više tematskih oblasti, omogućavajući građanima da podnesu zahteve i predloge u vezi sa prioritetima opštinske potrošnje. Zvanični izveštaj o budžetskim raspravama dokumentuje nivoe učešća, sektorsku kategorizaciju zahteva građana i pitanja pokrenuta tokom konsultacija.

Ovi elementi ukazuju na to da budžetske rasprave u Južnoj Mitrovici nisu bile samo formalni događaji, već strukturirane konsultacije sa dokumentovanim doprinosom. Dostupnost i rasporeda rasprava i konsolidovanog izveštaja jača transparentnost i sledljivost u poređenju sa drugim procenjenim opštinama.

Međutim, iako su predlozi građana zabeleženi i sumirani, nije identifikovana javno dostupna dokumentacija koja objašnjava kako su ovi predlozi procenjeni ili da li su uključeni u konačni usvojeni budžet.² Odsustvo pisanih opštinskih odgovora ograničava mogućnost građana da provere uticaj svog učešća na budžetske odluke.

¹ Opština Južna Mitrovica. Raspored slušanja budžeta sa cvečarom za planiranje budžeta za godine 2026–2028.

² Opština Južna Mitrovica. Izveštaj sa drugog javnog sastanka gradonačelnika sa građanima za 2025. godinu.

Gradonačelnik – Javni sastanci

Dokumentacija potvrđuje da je tokom 2025. godine održan najmanje jedan javni sastanak između gradonačelnika i građana. Zvanični izveštaj sa drugog javnog sastanka gradonačelnika sa građanima pruža dokaze o organizaciji, utvrđivanju dnevnog reda i diskusiji o pitanjima koja su pokrenuli učesnici.

Iako ova dokumentacija potvrđuje delimično poštovanje zakonskih obaveza, javno dostupni zapisi koji potvrđuju dva odvojena sastanka gradonačelnika i javnosti, po jedan u svakoj polovini godine, nisu bili jasno identifikovani u vreme pregleda. Kao što je primećeno tokom intervjua sa civilnim društvom sprovedenih za ovu procenu, odsustvo doslednih i javno dostupnih zapisa ograničava mogućnost građana i nadzornih organa da provere da li je ispunjen puni zakonski zahtev za dva sastanka gradonačelnika i javnosti godišnje, a odsustvo javno dokumentovanih odgovora na predloge građana slabi odgovornost sprečavajući građane da razumeju kako je njihov doprinos razmatran i ograničavajući njihovu sposobnost da procene da li učešće javnosti ima opipljiv uticaj na konačne odluke.³ Kao rezultat toga, poštovanje minimalnog zahteva za godišnje sastanke ne može se u potpunosti proveriti putem javno dostupne dokumentacije. Ovo predstavlja prazninu u sledljivosti, a ne definitivno nepoštovanje.

Opštinski pozivi za predloge za grantove za organizacije

Pregled javno dostupne dokumentacije potvrđuje da je Južna Mitrovica sprovela više poziva za podnošenje predloga (PZP) za finansiranje OCD tokom 2025. godine, koji su pokrivali različite tematske oblasti, uključujući, mlade, kulturu, turizam i životnu sredinu. Ove pozive su objavile različite opštinske direkcije i eksplicitno su se pozivale na Uredbu MF br. 04/2017 o javnom finansiranju nevladinih organizacija, pružajući jasan pravni osnov za dodelu grantova.

Javni pozivi su formalno objavljeni putem zvaničnih opštinskih kanala i sadržali su detaljne informacije o kriterijumima podobnosti, ograničenjima finansiranja, rokovima za prijavu i potrebnoj dokumentaciji. Pozivi su precizirali tematske prioritete i jasno definisali minimalne i maksimalne iznose grantova, što ukazuje na strukturirano planiranje u fazi dizajniranja poziva.

Pored poziva za finansiranje projekata, Južna Mitrovica je takođe objavila otvorene pozive za predstavnike civilnog društva i stručnjake za učešće u komisijama za evaluaciju, uvodeći dodatnu zaštitu transparentnosti u procesu selekcije.

Dokumentacija potvrđuje da su preliminarne liste nagrađenih OCD objavljene za nekoliko poziva, uključujući i one u oblastima turizma, životne sredine, mladih i kulturu. Ove liste uključuju imena organizacija korisnika, nazive projekata i ocene evaluacije izražene u procentima, što omogućava javnu proveru rangiranja i uporednu procenu.

Objavljivanje preliminarne rezultata praćeno je informacijama o mehanizmima za žalbe, uključujući rokove i nadležna opštinska tela, u skladu sa Uredbom MF

³ Edin Lahu, intervju sproveden u okviru ove procene (2026)

br. 04/2017. Ovo jača proceduralnu odgovornost i pruža podnosiocima zahteva formalne pravne lekove.

Iako su pozivi i preliminarni rezultati dobro dokumentovani, konačne konsolidovane odluke o dodeli i izveštaji o sprovođenju (npr. potpisani ugovori, potvrda o isplati ili rezime i završetka projekta) nisu dosledno identifikovani u svim tematskim pozivima. Ovo ograničava praćenje celog ciklusa od objavljivanja poziva do sprovođenja i rezultata projekta.

Pored dokumentovanih proceduralnih poremećaja, predstavnici civilnog društva intervjuisani za ovu procenu prijavili su kašnjenja između objavljivanja konačnih odluka o dodeli i potpisivanja ugovora o grantu. Prema rečima intervjuisanih organizacija koje su dobile grantove, ova kašnjenja su uticala na blagovremeni početak sprovođenja projekta i stvorila neizvesnost u vezi sa rasporedima isplata. Iako kašnjenja nisu odražena u javno dostupnoj dokumentaciji, ona ističu jaz između formalnih ishoda selekcije i operativnog izvršenja, sa implikacijama na efikasnost i odgovornost u upravljanju opštinskim grantovima.⁴

Pristupačnost jezika

Javna saopštenja, rasporedi budžetskih rasprava i izveštaji koji su pregledani za Južnu Mitrovicu uglavnom su objavljeni na albanskom jeziku. Za period pregleda nije utvrđeno sistematsko dvojezično objavljivanje materijala za konsultacije o budžetu ili dokumentacije sa javnih sastanaka gradonačelnika. Iako ovo ne poništava proces konsultacija, može ograničiti pristupačnost za zajednice koje ne govore albanski jezik.

3.2 Severna Mitrovica

Severna Mitrovica pokazuje delimično proceduralno poštovanje zahteva za javne konsultacije, ali slabiju dokumentaciju i sledljivost nego Južna Mitrovica. Glavni nedostaci se odnose na ograničeno objavljivanje rezultata budžetskih rasprava, odsustvo javno dokumentovanih sastanaka gradonačelnika i javnosti i nedoslednu dvojezičnu komunikaciju. Pored toga, nisu identifikovane javno dostupne informacije o opštinskim šemama grantova za organizacije.

Ovi nedostaci smanjuju transparentnost i otežavaju spoljnu odgovornost tako što zamagljuju vezu između učešća građana i organizacija građana i ishoda donošenja odluka. Bez dostupne dokumentacije o praćenju, nije moguće proceniti da li je javni doprinos uticao na opštinske akcije, budžetske odluke ili raspodelu sredstava.

Javne rasprave o budžetu

Javna dokumentacija potvrđuje da su javne rasprave o budžetu u vezi sa Srednjoročnim budžetskim okvirom za period 2026–2028. godine zvanično najavljene i zakazane u Severnoj Mitrovici tokom

⁴ Erhan Mujka, Intervju sproveden u okviru ove procene (2026), organizacije civilnog društva dodelile su opštinske grantove u Južnoj Mitrovici,

2025. godine. Zvaničnim opštinskim saopštenjem objavljenim 7. jula 2025. godine, građani su pozvani da učestvuju u dve javne rasprave kao deo procesa planiranja budžeta.⁵

U saopštenju su navedeni datumi, mesta održavanja i ciljne grupe, uključujući i namensko saslušanje za žene, devojčice i predstavnike civilnog društva, nakon čega je usledilo javno saslušanje otvoreno za sve zainteresovane građane. Ovo ukazuje na napor da se strukturira učešće i reši pitanje inkluzivnosti u okviru procesa konsultacija.

Iako saopštenje pokazuje usklađenost sa zahtevima za prethodno obaveštavanje i učešće, u vreme pregleda nije identifikovan javno dostupan konsolidovani izveštaj ili objavljeni zapisnik koji dokumentuje doprinose građana i odgovore opština.

Međutim, u poređenju sa Južnom Mitrovicom, dokumentacioni trag je ograničen. Dok su saopštenja koja se odnose na saslušanja bila identifikovana, dokumenti o nacrtima budžeta i prateći materijali nisu dosledno arhivirani na centralizovan i lako dostupan način na zvaničnim opštinskim platformama. U vreme pregleda nije identifikovan konsolidovani javni izveštaj koji sumira doprinose građana, nivoe učešća ili ključne tačke diskusije.

Kao rezultat toga, iako se čini da su saslušanja održana, odsustvo strukturirane dokumentacije ograničava transparentnost u pogledu sadržaja diskusija i suštine doprinosa građana.

Gradonačelnik – Javni sastanci

Javno dostupna dokumentacija koja potvrđuje organizaciju obaveznih sastanaka gradonačelnika sa javnošću tokom 2025. godine nije bila jasno identifikovana putem zvaničnih opštinskih veb evidencija pregledanih za ovu procenu. Nisu pronađena prethodna obaveštenja, zapisnici ili sažeti izveštaji koji potvrđuju održavanje dva odvojena sastanka, po jedan u svakoj polovini godine, kako je propisano zakonom.⁵

Kao što je primećeno tokom intervjua sa civilnim društvom sprovedenih za ovu procenu, odsustvo javno dostupnih evidencija otežava građanima i nadzornim akterima da provere da li je ispunjen minimalni zakonski zahtev za angažovanje gradonačelnika.⁶ Ovo predstavlja prazninu u sledljivosti, a ne konačan dokaz nepoštovanja propisa.

Opštinski pozivi za predloge za grantove za organizacije

Tokom perioda pregleda iz 2025. godine nije identifikovana javno dostupna dokumentacija u vezi sa pozivima za podnošenje predloga, odlukama o izboru ili sprovođenjem ugovora za grantove OCD za Severnu Mitrovicu. Pored toga, akteri civilnog društva intervjuisani za ovu procenu izvestili su o ograničenoj vidljivosti i svesti o opštinskim šemama grantova OCD, a nijedna od intervjuisanih

⁵ Opština Severna Mitrovica. Obaveštenje o javnim raspravama o planiranju budžeta 2026–2028: Građani su pozvani da doprinesu! Objavljeno 7. jula 2025. godine, zvanična veb stranica opštine.

⁶ Ines Aljević, Intervju sa predstavnikom civilnog društva i posmatranja sprovedena u okviru ove procene (2025–2026).

organizacija nije navela da je učestvovala ili imala koristi od poziva za podnošenje predloga koji je administrirala opština tokom perioda pregleda.

Kao rezultat toga, nije bilo moguće proceniti probleme kao što su rokovi za izbor, kašnjenja u potpisivanju ugovora ili izazovi u sprovođenju grantova OCD u Severnoj Mitrovici. Ovo predstavlja značajan jaz u transparentnosti i sledljivosti, a ne dokaz o nesprovođenju.

Pristupačnost jezika

Javna saopštenja i dostupna dokumentacija u vezi sa budžetskim raspravama objavljivani su prvenstveno na albanskom jeziku. Ograničena i nedosledna upotreba srpskog jezika primećena je u odabranim saopštenjima, ali nije utvrđeno sistematsko objavljivanje nacrtta budžeta, dokumentacije sa rasprave ili rezimea sastanaka na oba zvanična lokalna jezika. Ovo ograničava pristupačnost delova lokalnog stanovništva i može doprineti neravnomernom učešću.

3.3 Vučitrn

Vučitrn predstavlja dobar primer među opštinama koje su procenjene u smislu proceduralne transparentnosti, unapred planiranog planiranja i praćenja aktivnosti javnog angažovanja, uključujući i konsultacije o budžetu i opštinske šeme grantova za organizacije grantova. Javni pozivi, rezultati evaluacije i preliminarne odluke o dodeli su jasno dokumentovani, što pokazuje visok nivo otvorenosti u fazi selekcije.

Preostali nedostaci se ne odnose na postojanje ili organizaciju konsultacija i procesa dodele grantova, već na institucionalizaciju mehanizama za povratne informacije i praćenje, posebno na nedostatak javno dokumentovanih odgovora na predloge građana i organizacija grantova i ograničenu vidljivost faza ugovaranja i implementacije. Rešavanje ovih nedostataka bi dodatno ojačalo odgovornost i zatvorilo krugove učešća, donošenja odluka i finansiranja.

Javne rasprave o budžetu

Vučitrn pokazuje solidan nivo proceduralnog planiranja i dokumentacije u vezi sa javnim raspravama o budžetu. Zvanične opštinske odluke i kalendari potvrđuju da je detaljan raspored za konsultacije o budžetu formalno usvojen i javno objavljen unapred. Kalendar navodi datume, vreme, lokacije, odgovorne opštinske zvaničnike i ciljne grupe zainteresovanih strana u više naselja i grupa stanovništva.

Dokumentovani raspored pokazuje da su rasprave o budžetu sprovedene sistematski širom opštine, uključujući sastanke u ruralnim naseljima, urbanim područjima i tematske sesije sa određenim grupama kao što su žene, mladi, sportske zajednice, umetnici, preduzeća i

poljoprivrednici. Ovo ukazuje na strukturiran i inkluzivan pristup konsultacijama, koji prevazilazi jednu centralnu raspravu.⁷

Kalendar dalje utvrđuje interne proceduralne mere zaštite, uključujući obaveze pripreme zapisnika sa sastanaka, evidentiranja zahteva i predloga građana i dostavljanja potpisane dokumentacije opštinskoj Direkciji za budžet i finansije i Sekretarijatu Skupštine opštine. Međutim, iako je interna obaveza pripreme i dostavljanja zapisnika jasno dokumentovana, konsolidovani javni izveštaji koji sumiraju doprinose građana i eksplicitno ih povezuju sa konačnim budžetskim odlukama nisu identifikovani među javno dostupnim materijalima u vreme pregleda, što je potvrdilo i civilno društvo putem intervjua za ovu procenu.⁸

Gradonačelnik – Javni sastanci

Javno dostupna dokumentacija potvrđuje da je Vučitrn formalno zakazao i najavio sastanke gradonačelnika sa javnošću tokom 2025. godine. Zvanično saopštenje koje je izdala gradonačelnikova kancelarija potvrđuje organizaciju javnog sastanka sa građanima, uključujući definisan dnevni red, mesto i vreme. Pored toga, opština je usvojila formalni kalendar za javne sastanke sa građanima za 2025. godinu, u kojem je definisan vremenski okvir za angažovanje i pojačano poštovanje zakonske obaveze održavanja redovnih sastanaka gradonačelnika sa građanima.

Ovi dokumenti pružaju jasne dokaze o unapred planiranom i javnom obaveštavanju, jačajući praćenje i transparentnost u poređenju sa drugim procenjenim opštinama. Ipak, iako su sastanci najavljeni i održani, nisu identifikovani javno dostupni konsolidovani izveštaji koji dokumentuju pitanja građana, odgovore gradonačelnika ili naknadne mere. Zvanično obaveštenje za sastanak gradonačelnika sa javnošću objavljeno je i na albanskom i na srpskom jeziku, što odražava poštovanje obaveza jezičke pristupačnosti za javnu komunikaciju.⁹

Pozivi za predloge za grantove za organizacije

Javno dostupna dokumentacija potvrđuje da je Vučitrn objavio više javnih poziva za predloge za organizacije građanskog društva i druga pravna lica tokom 2025. godine, koji su pokrivali tematske oblasti uključujući kulturu, mlade, sport, zdravstvo i socijalnu zaštitu. Pozive su formalno objavile nadležne opštinske direkcije i objavljeni su sa jasnim kriterijumima podobnosti, tematskim prioritetima, ograničenjima finansiranja, rokovima za prijavu i potrebnom dokumentacijom.

Pozivi se eksplicitno odnose na važeći zakonski okvir koji reguliše javno finansiranje nevladinih organizacija i definišu minimalne i maksimalne iznose grantova, demonstrirajući strukturiran i na pravilima zasnovan pristup dizajniranju poziva.

⁷ Opština Vučitrn. Kalendar budžetskih rasprava 2025.

⁸ Besnik Hodža, aktivista civilnog društva, intervju sproveden u okviru ove procene (2026).

⁹ Opština Vučitrn. Obaveštenje o organizovanju prvog javnog sastanka sa građanima, 30.06.2025.

Vučitrn pokazuje bolju transparentnost u fazi selekcije. Objavljena je zvanična preliminarina odluka o dodeli subvencija za kulturu, mlade i sport, uključujući:

- spisak organizacija koje su dobile nagrade,
- dodeljeni iznosi po korisniku,
- rezultati evaluacije (poeni),
- spisak odbijenih prijava sa odgovarajućim rezultatima,
- ukupan dodeljeni budžet,
- i sastav i potpisi komisije za evaluaciju.

Objavljivanje i dodeljenih i odbijenih prijava, zajedno sa bodovanjem, predstavlja dobru praksu u uporednom smislu i omogućava eksternu verifikaciju ishoda selekcije. Preliminarina odluka takođe jasno obaveštava podnosiocima zahteva o njihovom pravu na žalbu u definisanom roku, jačajući proceduralnu odgovornost.

Iako su ishodi selekcije transparentno dokumentovani, javno dostupne informacije o narednim fazama ugovaranja i implementacije nisu sistematski identifikovane. Pregledana dokumentacija ne uključuje potvrdu datuma potpisivanja ugovora. Odsustvo javno dostupnih informacija o finalizaciji ugovora i implementaciji projekta ograničava praćenje tokom celog ciklusa dodele grantova, uprkos transparentnosti u fazama poziva i selekcije.

Pristupačnost jezika

Javna dokumentacija vezana za budžetske rasprave i sastanke gradonačelnika i javnosti u Vučitrnu pokazuje delimično dvojezičnu komunikaciju. Kalendar budžetskih rasprava i srodna dokumentacija su uglavnom objavljeni na albanskom jeziku. Međutim, zvanična obaveštenja za sastanke gradonačelnika i javnosti su takođe bila dostupna na srpskom jeziku, što ukazuje na napor da se obezbedi pristupačnost zajednicama koje ne govore albanski jezik.

Iako ova dvojezična praksa jača inkluzivnost u kontekstu angažovanja gradonačelnika i građana, dvojezično objavljivanje nije dosledno primećeno u svim srodnim dokumentima, uključujući nacрте budžeta i konsolidovane izveštaje o pozivima za predloge organizacija građanskog društva. Kao rezultat toga, jezička pristupačnost ostaje neujednačena u različitim vrstama mehanizama za učešće javnosti.

3.4. Zvečan

Zvečan pokazuje najslabiji nivo dokumentacije i sledljivosti među procenjenim opštinama. Primarni identifikovani problem nije kvalitet konsultacija ili procesa dodele grantova – koji se ne može proceniti – već odsustvo javno dostupnih dokaza koji potvrđuju da su zakonski propisani mehanizmi javnog angažovanja i šeme grantova za organizacije grantova sprovedeni. Ovaj nedostatak dokumentacije značajno ograničava transparentnost i potkopava institucionalnu odgovornost.

Javne rasprave o budžetu

Pregledom javno dostupnih opštinskih kanala nije pronađena jasna ili konsolidovana dokumentacija koja potvrđuje organizaciju javnih rasprava o budžetu u vezi sa budžetskim ciklusom za 2025. godinu u Zvečanu. U vreme pregleda, na opštinskoj veb stranici ili drugim zvaničnim opštinskim platformama nisu pronađena zvanična saopštenja, rasporedi rasprava, nacrti budžeta ili javni izveštaji koji sumiraju konsultacije o budžetu.

Kao rezultat toga, nije bilo moguće proveriti da li su javne rasprave o budžetu najavljene ili održane, niti proceniti obim, strukturu ili inkluzivnost bilo kakvih takvih konsultacija na osnovu javno dostupnih informacija. Odsustvo dostupne dokumentacije značajno ograničava transparentnost i sprečava eksternu proveru poštovanja zahteva za javne konsultacije.

Gradonačelnik – Javni sastanci

Slično tome, nije identifikovana javno dostupna dokumentacija koja potvrđuje organizovanje obaveznih sastanaka gradonačelnika i javnosti tokom 2025. godine. Nisu pronađena unapred objavljena obaveštenja, kalendari, zapisnici ili sažeti izveštaji koji bi omogućili proveru da li je održan jedan sastanak u svakoj polovini godine, kako je propisano zakonom.

Ovaj nedostatak dokumentacije koja se može pratiti predstavlja značajan nedostatak u transparentnosti. Bez javno dostupnih evidencija, građani i akteri civilnog društva nisu u mogućnosti da procene da li su pružene mogućnosti za direktno angažovanje sa gradonačelnikom ili da li su pitanja koja su građani pokrenuli rešena.

Opštinski pozivi za predloge za grantove za organizacije

Tokom perioda pregleda iz 2025. godine nije identifikovana javno dostupna dokumentacija u vezi sa pozivima za podnošenje predloga, postupcima selekcije, odlukama o dodeli ili sprovođenjem ugovora za grantove OCD za Zvečan. Zvanične opštinske platforme nisu pružile informacije o postojanju, obimu ili ishodima bilo kakvih šema grantova OCD.

Pored toga, akteri civilnog društva intervjuisani za ovu procenu izjavili su da nisu bili upoznati sa javno objavljenim opštinskim pozivima za finansiranje OCD u Zvečanu tokom 2025. godine, a nijedna od intervjuisanih organizacija nije navela da je aplicirala za ili primila opštinski grant podršku. Shodno tome, nije bilo moguće proceniti pitanja kao što su procesi evaluacije, vremenski rokovi za potpisivanje ugovora ili izazovi u sprovođenju. Ovo odsustvo informacija predstavlja značajan jaz u transparentnosti i sledljivosti, a ne dokaz o nesprovođenju.

Pristupačnost jezika

Zbog nedostatka javno dostupne dokumentacije o budžetskim raspravama i sastancima gradonačelnika sa javnošću, nije bilo moguće proceniti prakse jezičke pristupačnosti u Zvečanu. Nedostatak objavljenih materijala onemogućava procenu da li su informacije dostupne na relevantnim zvaničnim lokalnim jezicima.

Odsustvo javno dokumentovanih procesa konsultacija i sastanaka gradonačelnika sa javnošću slabi odgovornost tako što prikriva i postojanje i kvalitet mehanizama za angažovanje građana. Bez dostupnih saopštenja, evidencije ili dokumentacije o praćenju, ne postoji proverljiva veza između zahteva za učešće javnosti i prakse donošenja odluka u opštini.¹⁰

4. Uporedna procena

Uporedna procena ističe značajne varijacije u kvalitetu dokumentacije i institucionalnoj transparentnosti među opštinama. Vučitrn pokazuje snažnu proceduralnu usklađenost i sledljivost u svim procenjenim dimenzijama. Južna Mitrovica pokazuje solidne rezultate u konsultacijama o budžetu, ali slabiju dokumentaciju sastanaka gradonačelnika i javnosti. Severna Mitrovica pokazuje delimičnu usklađenost sa zahtevima za konsultacije o budžetu, ali ograničenu transparentnost u ishodima i angažovanju izvršne vlasti. Zvečan pokazuje značajne praznine u dokumentaciji koje sprečavaju proveru usklađenosti sa obavezama učešća javnosti.

Tabela 1 Uporedna procena učešća javnosti i transparentnosti (2025)

INDIKATOR	JUŽNA MITROVICA	SEVERNA MITROVICA	VUČITRN	ZVEČAN
 NAJAVLJENE BUDŽETSKE RASPRAVE	✓	✓	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO
 ODRŽANA BUDŽETSKA RASPRAVA (POTVRĐENA)	✓	OBJAVLJENO (REZULTATI NISU DOKUMENTOVANI)	✓	⚡ NE PROVERIVO
 OBJAVLJEN NACRT BUDŽETA / SROČNOG BUDŽETSKOG PLANTA	✓	NIJE JASNO DOKUMENTOVANO	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO
 OBJAVLJENI ZAPISNICI / IZVEŠTAJI (BUDŽETSKA RASPRAVA)	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO	DEIMIČNO / UNUTRAŠNJE	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO
 PISANI ODGOVORI NA PREDLOGE GRAĐANA	✗	✗	✗	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO
 SASTANAK SA GRADONAČELNIKOM (PRVA POLOVINA GODINE)	DOKUMENTOVANO (1 SASTANAK)	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO
 SASTANAK SA GRADONAČELNIKOM (DRUGA POLOVINA GODINE)	DOKUMENTOVANO (1 SASTANAK)	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO
 PRETHODNO NAJAVLJANJE SASTANAKA SA GRADONAČELNIKOM	✗ OGRANIČENO	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO
 JEZIČKA PRISTUPAČNOST (BUDŽET)	ALBANSKI	ALBANSKI	ALBANSKI	NE PROCENLJIVO
 JEZIČKA PRISTUPAČNOST (SASTANCI SA GRADONAČELNIKOM)	ALBANSKI	OGRANIČENO DVOJEZIČNO	ALBANSKI & SRPSKI	NE PROCENLJIVO
 OPŠTA SLEDIVOST DOKUMENTACIJE	UMERENO	NISKO-UMERENO	JAKO	VEOMA SLABO

¹⁰ Ines Aljevic, Intervju sa aktivistkinjom civilnog društva sproveden u okviru ove procene (2025 - 2026).

Vučitrn pokazuje da se zahtevi za učešće javnosti mogu sprovesti na strukturiran i transparentan način. Unapred objavljeni kalendari za budžetske rasprave, dokumentovani sastanci gradonačelnika i javnosti i jasna javna saopštenja omogućavaju građanima i nadzornim akterima da provere kada i kako se angažovanje odvija. Dostupnost rasporeda, izveštaja i dvojezičnih obaveštenja za sastanke gradonačelnika i javnosti jača institucionalni kredibilitet i poverenje javnosti.

Južna Mitrovica takođe pokazuje elemente dobre prakse kroz unapred objavljene izveštaje o budžetskim raspravama, potvrđujući da su konsultacije sprovedene i da su zabeleženi doprinosi građana.

DOBRA PRAKSA

- Unapred objavljeni kalendari za budžetske rasprave
- Dokumentovani javno sastanci gradonačelnika
 - Objavljeni rasporedi i izveštaji
- Dvojezična obaveštenja (sastanci gradonačelnika)

Primeri: Vučitrn, Južna Mitrović

RIZIK

- Učešće ograničeno na saopštenja
- Nema pisanih odgovora građanima
 - Slaba dokumentacija o ishodima
- Sastanci se ne mogu pratiti onlajn

Primeri: Severna Mitrovica, Zvečan

Slika 1 Dobra praksa naspram rizika

U nekoliko opština, rizici javnog angažovanja ostaju proceduralni, a ne suštinski. U Južnoj i Severnoj Mitrovici, odsustvo javno dokumentovanih odgovora na predloge građana slabi odgovornost tako što prikriva kako učešće utiče na konačne odluke. U Severnoj Mitrovici, ograničena dokumentacija o ishodima dodatno ograničava transparentnost.

Zvečan predstavlja slučaj sa najvećim rizikom. Odsustvo javno dostupne dokumentacije o budžetskim raspravama i sastancima gradonačelnika i javnosti sprečava proveru poštovanja zakonskih obaveza i potkopava sposobnost građana da se smisleno angažuju.

Tamo gde je javno angažovanje planirano, dokumentovano i arhivirano, učešće jača transparentnost i poverenje. Tamo gde dokumentacija nedostaje ili je nepotpuna, učešće rizikuje da postane simbolično, ograničavajući odgovornost i slabeći demokratsko upravljanje.

Tabela 2 Uporedna procena opštinskih šema grantova za OCD (2025)

INDIKATOR	JUŽNA MITROVICA	SEVERNA MITROVICA	VUČITRN	ZVEČAN
 OBJAVLJEN JAVNI POZIV	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO
 JASNA PODOBNOST I KRITERIJUMI	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO
 JAVNI PROCES EVALUACIJE	DELIMIČNO	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO
 OBJAVLJENA PRELIMINARNA ODLUKA O DODELI	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO
 OBJAVLJENE OCENE / RANGIRANJE	DELIMIČNO	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO
 JAVNA LISTA KORISNIKA	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO
 OBJAVLJEN MEHANIZAM ŽALBE	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO	✓	✗ NIJE IDENTIFIKOVANO
 INFORMACIJE O POTPISU UGOVORA JAVNE	✗	✗ NIJE OCENJIVO	✗	✗ NIJE OCENJIVO
 IZVEŠTAVANJE O SPROVOĐENJU / ISPLATI	✗	✗ NIJE OCENJIVO	✗	✗ NIJE OCENJIVO
 PRISTUPAČNOST JEZIKA	ALBANSKI	✗ NIJE OCENJIVO	ALBANSKI	✗ NIJE OCENJIVO
 SVEOBUHVATNA PRAĆENJE	UMERENO	SLABO	JAKO	VEOMA SLABO

Vučitrn pokazuje bolje rezultate u upravljanju šemama grantova za organizacije, posebno u transparentnosti poziva, procesa evaluacije i objavljivanja odluka o dodeli. Južna Mitrovica pokazuje solidnu proceduralnu usklađenost u fazi poziva, ali slabiju praćenje nakon selekcije. Nasuprot tome, odsustvo javno dostupne dokumentacije u Severnoj Mitrovici i Zvečanu sprečava verifikaciju usklađenosti i značajno ograničava odgovornost.

5. Zaključak i preporuke

Praćenje javnog učešća i mehanizama opštinske odgovornosti u Južnoj i Severnoj Mitrovici, Vučitrnu i Zvečanu iz 2025. godine pokazuje da je pravni okvir za transparentnost i angažovanje građana uglavnom na snazi, ali da je njegova praktična primena i dalje neujednačena. Javne rasprave o budžetu, sastanci gradonačelnika i javnosti i šeme grantova za organizacije grantova formalno su predviđeni kao osnovni instrumenti za participativnu lokalnu upravu; međutim, njihova efikasnost ne zavisi samo od njihove organizacije, već i od kvaliteta dokumentacije, praćenja i javne sledljivosti.

Procena pokazuje da se proceduralna poštovanje ne prevodi automatski u odgovornost. U nekoliko opština, javne rasprave i pozivi za grantove se objavljuju i sprovode, ali odsustvo strukturiranih povratnih informacija koje objašnjavaju kako doprinosi građana i organizacija grantova utiču na odluke slabi suštinsku vrednost učešća. Tamo gde dokumentacija završava na mestu konsultacija ili selekcije, učešće rizikuje da postane simbolična vežba, a ne mehanizam za demokratski nadzor.

Vučitrn se ističe kao relativno bolji slučaj, posebno u transparentnoj organizaciji budžetskih rasprava, sastanaka gradonačelnika i javnosti i procesa selekcije grantova za organizacije grantova. Dostupnost unapred objavljenih kalendara, objavljenih odluka, rezultata evaluacije i dvojezične komunikacije pokazuje da su viši standardi transparentnosti i praćenja mogući u okviru postojećeg pravnog okvira. Južna Mitrovica takođe pokazuje solidnu praksu u organizaciji i dokumentovanju budžetskih konsultacija i poziva za grantove OCD, iako i dalje postoje praznine u praćenju sastanaka gradonačelnika i javnosti i u dokumentovanju sprovođenja ugovora za dodeljene grantove.

Nasuprot tome, Severna Mitrovica i Zvečan pokazuju značajne praznine u transparentnosti. Ograničena dostupnost javno dostupne dokumentacije o javnim sastancima, institucionalnim odgovorima na doprinose građana i grantovima OCD sprečavaju proveru usklađenosti i ograničavaju spoljni nadzor. U ovim kontekstima, odsustvo informacija, a ne dokazi o nesprovođenju, pojavljuje se kao primarni izazov odgovornosti.

U svim procenjenim opštinama, zajednički strukturni problem i dalje postoji: nedostatak javno dokumentovanih povratnih informacija i praćenja, kako kao odgovor na predloge građana iznete tokom konsultacija, tako i na prijave za projekte OCD podnete putem opštinskih grantovih programa. Ova praznina slabi poverenje, smanjuje podsticaje za smisljeno učešće i ograničava sposobnost građana i civilnog društva da pozovu lokalne institucije na odgovornost za korišćenje javnih resursa.

PREPORUKE

Donja tabela sumira prioritetne akcije potrebne za prelazak sa proceduralne usaglašenosti na smisleno učešće i odgovornost u opštinskoj upravi.

Tabela 3 Ključne preporuke za jačanje transparentnosti i odgovornosti

<i>Oblast</i>	<i>Identifikovani nedostatak</i>	<i>Preporučena akcija</i>	<i>Nivo Odgovornosti</i>
Povratne informacije i odgovornost	Pisani odgovori na doprinose građana i organizacija građanskog društva nisu usledili	Uvesti standardni zahtev za objavljivanje kratkih pisanih rezimea koji objašnjavaju kako su predlozi građana i organizacija građanskog društva procenjeni i da li su integrisani u konačne odluke ili raspodelu sredstava.	Opštinski rukovodioci
Dokumentacija i arhiviranje	Fragmentirani ili nedostajuc i javni zapisi o učešću u i grantovima	Uspostaviti posebnu onlajn arhivu koja pokriva javne rasprave, sastanke gradonačelnika i javnosti, pozive za predloge organizacija građanskog društva, odluke o dodeli i status implementacije.	Opštinske administracije
Gradonačelnik – Javni sastanci	Ograničena mogućnost praćenja obaveznih sastanaka	Osigurati da se najmanje dva sastanka gradonačelnika i javnosti godišnje javno objave, dokumentuju i arhiviraju, sa rezimeima koji odražavaju doprinose i građana i organizacija građanskog društva.	Kancelarije gradonačelnika
Transparentnost grantova organizacija grantova	Ograničena vidljivost faza evaluacije, ugovaranja i implementacije	Objaviti kriterijume za evaluaciju, preliminarne i konačne liste korisnika sa ocenama i iznosima, kao i indikativne vremenske rokove za potpisivanje ugovora i početak projekta.	Opštinske administracije
Pristupačnost jezika	Nedosledno dvojezično objavljivanje	Sistematski objavljivati saopštenja, materijale za konsultacije i dokumentaciju o grantovima organizacija građanskog društva na svim zvaničnim lokalnim jezicima.	Opštinske administracije
Praćenje i nadzor	Slaba eksterna verifikacija i praćenje	Omogućiti organizacijama civilnog društva i nadzornim akterima pristup evidenciji o učešću u i grantovima organizacija građanskog društva putem standardizovanih praksi objavljivanja i arhiviranja.	Opštine / OCD

6. Bibliografija / Reference

1. Republika Kosovo. (2008). Ustav Republike Kosovo <https://gzk.rks-gov.net>
2. Republika Kosovo. (2008). Zakon br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi. <https://gzk.rks-gov.net>
3. Republika Kosovo. (2016). Zakon br. 05/L-063 o upravljanju javnim finansijama i odgovornosti. <https://gzk.rks-gov.net>
4. Republika Kosovo. (2019). Zakon br. 06/L-081 o pristupu javnim dokumentima. <https://gzk.rks-gov.net>
5. Ministarstvo finansija, rada i transfera. (2018). Administrativno uputstvo (MFPT) br. 01/2018 o planiranju i izvršenju opštinskog budžeta. <https://mf.rks-gov.net>
6. Opština Južna Mitrovica. (2025). Nacrt i usvojen opštinski budžet za fiskalnu 2025. godinu.
7. Opština Severna Mitrovica. (2025). Nacrt i usvojen opštinski budžet za fiskalnu 2025. godinu.
8. Opština Vučitrn. (2025). Nacrt i usvojen opštinski budžet za fiskalnu 2025. godinu.
9. Opštine Južna Mitrovica, Severna Mitrovica i Vučitrn. (n.d.). Opštinski statuti i poslovnici.
10. Zvanične veb stranice opština i javni informativni portali. (2025). Javna obaveštenja i zapisnici sa javnih rasprava o budžetu.
11. Regulatorna komisija za javne nabavke. (2024–2025). Opštinski planovi nabavki i obaveštenja o dodeli ugovora. <https://e-prokurimi.rks-gov.net>
12. Opština Južna Mitrovica. (2025, januar). Javni poziv za sportske projekte za nevladine organizacije. Direkcija za kulturu, omladinu i sport.
13. Opština Južna Mitrovica. (2025, april–maj). Preliminarna lista nevladinih organizacija korisnika – Turizam i životna sredina.
14. Opština Južna Mitrovica. (jun 2025). Preliminarna lista nevladinih organizacija korisnika – Omladinski sektor.
15. Opština Južna Mitrovica. (mart 2025). Obaveštenje o otkazivanju javnog poziva za finansiranje nevladinih organizacija.
16. Opština Južna Mitrovica. (april–maj 2025). Poziv za predstavnike civilnog društva u komisije za evaluaciju.
17. Opština Vučitrn. (mart 2025). Javni poziv za finansiranje projekata pravnih lica/nevladinih organizacija u kulturi, omladini i sportu.
18. Opština Vučitrn. (28. maj 2025). Preliminarna odluka o dodeli subvencija za kulturu, omladinu i sport – Javni poziv 2025.
19. Opština Vučitrn. (septembar 2025). Javni poziv za finansiranje projekata pravnih lica/nevladinih organizacija u zdravstvu i socijalnoj zaštiti.
20. Savet Evrope. (2018). Smernice o učešću građana u političkom odlučivanju.
21. Međunarodno budžetsko partnerstvo. (2018). Principi javnog učešća u fiskalnoj politici.
22. Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj. (2015). Principi budžetskog upravljanja. OECD Publishing.
23. Organizacija za ekonomsku saradnju i razvoj. (2020). Otvorena vlada i učešće građana u budžetskom procesu. OECD Publishing.
24. Svetska banka. (2017). Javno učešće u budžetiranju i fiskalnoj transparentnosti. Grupa Svetske banke.
25. Direktno praćenje javnih rasprava o budžetu sprovedenih u opštinama Južna Mitrovica, Severna Mitrovica i Vučitrn. (2025).
26. Intervjui sa građanima, predstavnicima civilnog društva. (2025).

www.rec-kosova.org

